

szetnek egyik legszebb, valóban elragadó alkotása, mely megérdemelné a védő üvegharangot, hogy most még üde, tiszta bájában örökké megtartassék. Nyugat felé innen *Kalvária-hegyhez*, *Szomorú fűzhöz*, *Czukor-süveghez* és *Vizeséshez* hasonló s így nevezett csodálatos részletek mellett elhaladva, egy nagyobb öblösödéshez jutunk, melynek egyik oldalán van az *Olympus-hegy*, 30 méter kerületű négy csúcsú domb, hó-mezőkhöz hasonló barázdákkal s alant kis bábukhoz hasonló törmelékekkel. Tovább éjszakra terül el a *Hármashegy*, alján összeolvadt három sztalagmitkúp s ezentul a barlang végén (méltó befejezése a csodás világnak) van a *Tündérkert a fehér sassal*. Mintha egy mesevilág tárulna fel előttünk. Az alacsony boltozat az ezer meg ezer apró, ludtollvastagságú átlátszó csövecskéktől ki

sem vehető. E számtalan fehér sip hártyszerű végein ragyogó vízecseppek tündöklenek gyémántokként; csillogva hullanak alá az utánok ott lenn sóvárgó sok apró fehér virágra. S e tündérkert előtt néhány lépéssel 3 m. magas sárgás színezetű sztalagmitkép magaslik fel, tetején szomorkodó fehér sassal, mely oly természetű, mintha szobrász alkotta volna.

Ilyen ez a szép barlang tündérvilága. Szó és rajz csak halvány fogalmat nyújthatnak szépségeiről. De hirneve nőttön nő, s bizony nincs mesze az idő, midőn látogatóinak dicsérete kivívja azt is, hogy megkönnyítsék a közlekedést hazánk ezen nemrég fölfedezett természeti új kincséhez is. A bihari Kárpát-egyesület feladata ezt megkezdeni s mindent elkövetni, hogy megtörténjék.

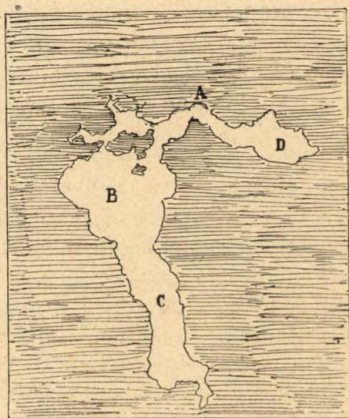
A BIHARMEGYEI HEGYSÉGEKBŐL.

Biharmegyének hegyes keleti része még mindig kívül esik a kirándulók és turisták útján. Ugy szólva csak a környékbeliek ismerik, noha az ország egyik legszebb része, nagy erdőségekkel, bércekkel, szeszélyes folyókkal, patakokkal, dús forrásokkal, romokkal, barlangokkal, több várossal, helységekkel és az ország többi részének lakóitól és saját vérbelijeitől is sokban különböző népességgel. A hegyes vidék lakói románok, de a városokban, a nagyobb helységeken mindenütt ott találjuk a magyarságot is.

Biharmegye hegyes vidékeit választotta kirándulási helyül a magyar orvosok és természetvizsgálók Nagy-Váradon összejött vándorgyűlése. A látogatást főképp a bihari Kárpát-egyesület rendezte, mely tevékenyen buzgólkodik,

hogy fölhívja a figyelmet a regényes vidékre, a kirándulásokat megkönnyítse. Adott ki képes füzeteket is, melyek az utazónak kellő tájékozással szolgálnak. Ezek egyikéből, a *Hegyesi Márton* szerkesztette «Élesd vidéke» címűből, is veszünk át mutatóban néhány képet, saját illusztrációink kiegészítésére.

Biharmegye hegyvidéke három főcsoportra oszlik, melyek közt a legéjszakibb, az *Ermellék*, egészen sajátos jellegű, míg a másik kettő a *Sebes-Körös* és a *Fekete-Körös* forrásvidéke bi-

A KIS-SZEGYESDI ÚJ BARLANG ALAPRAJZA.

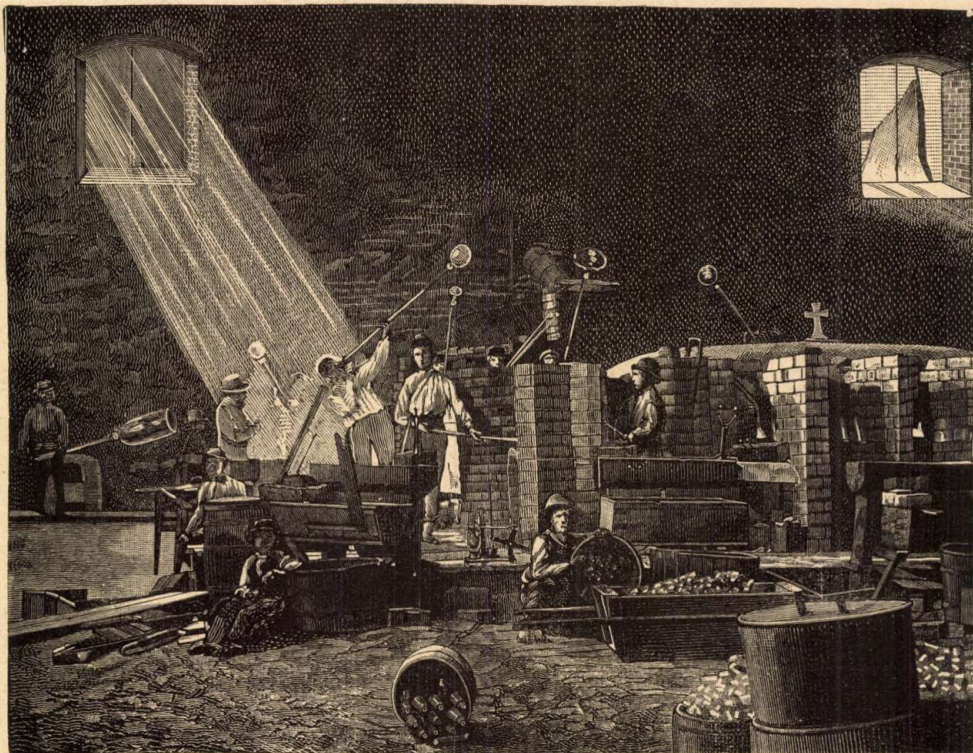

A CSARNÓHÁZI BARLANG ALAPRAJZA.

zonyos rokonsággal bír. E két utóbbi környékéről már régebben önálló művet adott ki a német Schmiedl; újabban Márki Sándor és K. Nagy Sándor részletes ismertetések közöltek egyes részokról, de azért a természeti kincsekben gazdag vidék még mindig nincs kellőképp kiaknázva. Így hogy csak egy példát említsünk fel, a Bihar-hegységben eddig 33 cseppkő barlangról tudunk, melyek közt épen a legszebb, a *József-főherczeg-barlang*, csak pár év óta ismeretes s a tömördek ásványvíz forrás között a gyönyörű vidékü *Bihar-Füred* is csak napjainkban lett ismertessé.

A *kis-szegyesdi új barlang*, melynek alaprajzát s egy részletét, az úgynevezett díszteremből,

szegletszírtén, mely e folyók összeömlésénél látható, kopasz szikla fölött egykor egy Csaraó nevű avar vezér építtetett itt a rege szerint várat s róla nevezik el az egész völgyet *Csarnó-völgynek*, mely, mint egy másik rajzunk mutatja, meredek és kopár szikláival sok figyelemre méltó részletet rejt magában. Két barlang is van e kis völgyben. Az egyik kissé balra hajló, mély, közepén pokolsötét, ölesnél nagyobb sziklaüreg szádát mutat, melyből félőlnyi vastag sugárban patak tör elő s csinos vizesést alkotva rohan ki a szabadba. A másik, újabban fölfedezett barlang, a melynek képét szintén adjuk, már bejárható, de nem nagy és szépség tekintetében is messze elmarad a József-főherczeg-barlangtól.

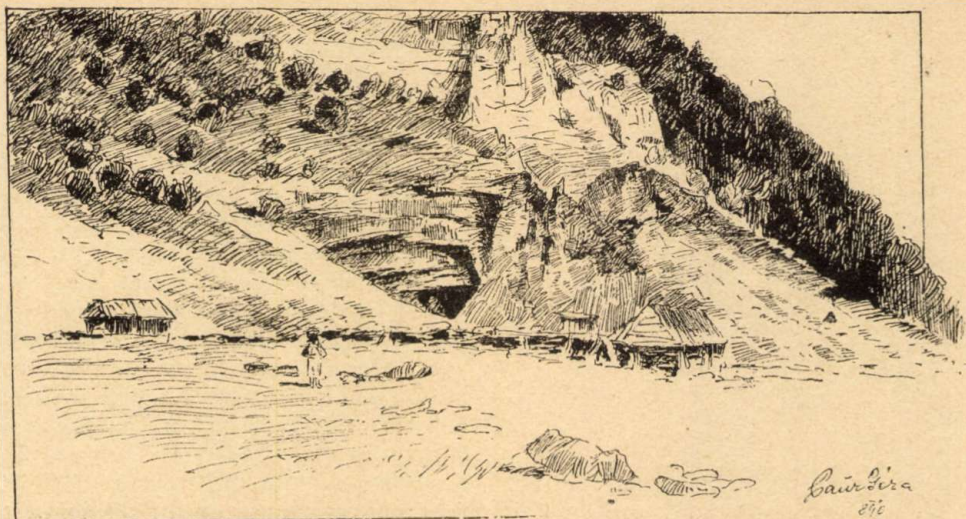

A FEKETE-ERDŐI ÜVEGHUTA.

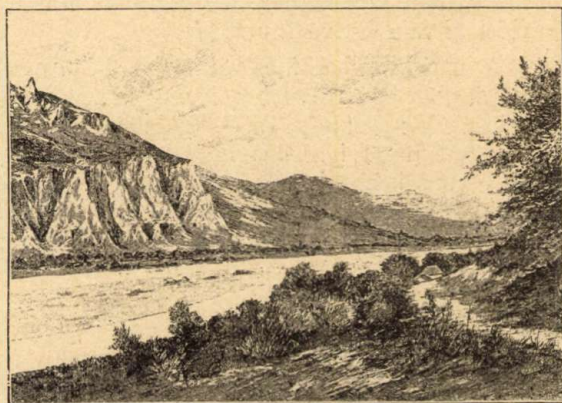
mutatjuk be, szintén a legújabb fölfedezések közé tartozik. Ez a barlang csak egy pár órányira van a József-főherczeg-barlangtól a kis-szegyesdi völgy első mellékvölgyének csúcsán. Útja eléggé kényelmes, ámbár Kis-Szegyesdtől mintegy két órányira esik s a barlang bejárata igen szűk. Nevet még nem adtak neki, minden részletében nincs is kikutatva, de a díszteremnek bemutatott része tanúsítja, hogy érdemes a megtekintésre.

Szintén csak mostanában fedezték fel a *csarnóházi barlangot*, melynek bejáratát és alaprajzát Paur Géza rajza után közöljük. Csarnóháza, melynek határán fekszik ez a barlang, az államasút mentén van, a Sötét-pataknak a Sebes-Körösbe ömlésénél. A hegyes háromszög alakú

Egészen más vidéken, a Sebes-Körös völgyében esnek: *Sólyomkő* és *Fekete-erdő*. A Sebes-Körös völgyének főszékhelyétől Élesdtől (mely a budapest-predeali nagy vasútvonalnak egyik állomáshelye), alig egy mérföldnyi távolságban emelkednek *Sólyomkő* vár romjai, (melyről három képet is adunk) a Halasd községnél végződő éjszak-nyugati völgytorkolatban eső magaslaton. A ma elhagyatott vidéken bükkös erdőség közepette levő romokról már az Árpádok korában említést tesz a történelem, mint Kopasz nádor tulajdonáról. Bocskay István többször időzött itt, valamint más erdélyi fejedelmek. A Rákóczi szabadságharcza után Löwenberg császári tábornok romboltatta le. A terjedelmes romok, melyek közt a mai tulajdonos Batthyány grófi csa-

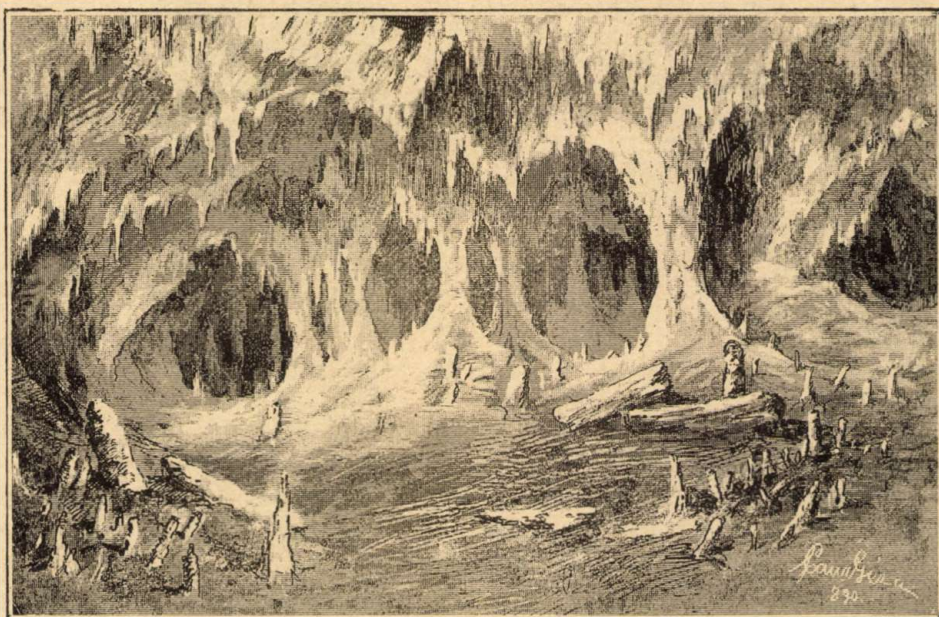
A CSARNÓHÁZI BARLANG BEJÁRATA.

RÉSZLET A CSARNÓ-VÖLGYBŐL.

ROMOK SÓLYOMKŐ VÁRÁBÓL.

DÍSZTEREM A KIS-SZEGYESDI ÚJ BARLANGBAN.

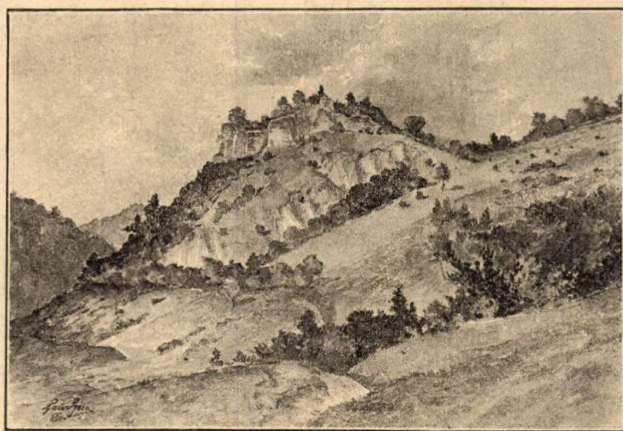
BÁSTYA SÓLYOMKŐ VÁRÁBÓL.

lád 1822-ben egy családi sírkápolnát emeltetett, még ma is érdemesek a megtekintésre, különösen a déli részen, hol a folyosók menetét s a roppant mélységből nyíl egyenesen falakkal fölemelkedő csonka tornyok részleteit is meglehet még különböztetni. A vár régi, kerek kutjának kőből kirakott falai még most is épek, s benne

még jelenleg is majdnem két méteres a víz. Legérdeamesebb azonban e romok megtekintése azért, mert a tetőről elragadó szép kilátás nyílik minden irányban.

Solyomkő vár romjaitól másfél óra alatt kényelmes úton juthatunk el a *fekete-erdői üveggyárhoz*. Élesdtől éjszakra, 19 kilométernyi távolságra, a Rézhegység közepén, pompás völgykatlanban, melyet többek közt egy a Sebes-patak (Bisztra) által sziklák között alkotott s a kis község vendéglőjétől csak egy kilométernyire eső kettős vízesés is érdekessé. A fekete-erdői üveggyár, melyet újabban külön részvénytársaság kezel, Biharmegye legkitünőbb ipartelepei közé tartozik, a virágzásnak magas fokán áll, a mit tanúsít az a körülmény is, hogy a gyár munkabér gyanánt évenként mintegy 80.000 forintot fizet; készítményeit pedig külföldre is nagy mennyiségben szállítják. Egyik olvasztó-kemenczéjének belsejét mutatja be képünk, mely bizonyynyal ismerősnek fog feltűnni mindenki előtt, ki valaha üvegfuvást látott.

A nagykiterjedésű és változatos Biharmegyéről közölt eme részletek is elég bizonyítékok a sokszor hangoztatott, de — fájdalom! — ritkán követett nézet igazsága mellett, hogy a magyar embernek itthon is sok, nagyon sok látni valója akadhatna, mielőtt a külföldnek mindenki által taposott híres szép vidékeit meglátogatná.

SÓLYOMKŐ VÁR ROMJA.

BALLAGI MÓR.

A magyar tudományos akadémia jubilánsainak száma ismét szaporodott egygyel. F. hó 5-én tölt be 50-ik éve annak, hogy az akadémia tagjai közé beválasztották dr. Ballagi Mórt, a nagy hírnagy nyelvész és tanférfiut. Ritka esemény ily jubileum; Magyarországon mindeddig csak hatan értek meg ily napot, jelöl annak, hogy már kora ifjuságukban oly fényes eredményeket tudtak

felmutatni, melyek e kiváló kitüntetésre érdemeikké tették őket.

Ballagi Mór is csak 25 éves volt még, midőn az ország legelső tudományos testülete tagjai sorába fölvette, oly életkorában, mint a minőben akadémikusokká lettek ma is élő jubiláns társai: Pulszky Ferencz és Tóth Lőrincz. Az alább hasonmásban közölt akadémiai ajánló-